

Karaktärisering och kulturhistorisk värdering

Älmeboda kyrka

Älmeboda socken i Tingsryds kommun
Kronobergs län

Smålands museum
Thomas Lissing
2007

Inledning

Bakgrund och syfte

I samband med upprättandet av vård- och underhållsplaner för kyrkor i Växjö stift har Smålands museum på uppdrag av byggnadsingenjör Jan-Olof Björk genomfört en karaktärisering och kulturhistorisk värdering av Almeboda kyrka under senhösten 2007. De kyrkor som berörs är de som tillhör Svenska kyrkan och omfattas av kulturminneslagen, dvs. kyrkobyggnader som är tillkomna före utgången av år 1939 och ytterligare några som skyddas genom särskilt beslut av Riksantikvarieämbetet. Arbetet bekostas av medel från den kyrkoantikvariska ersättningen. Karaktäriseringen och den kulturhistoriska värderingen syftar till att användas som underlag för vård- och underhållsplanen.

Nedanstående material består av en historik över kyrkobyggnaden, en beskrivning av exteriör och interiör samt en kulturhistorisk bedömning. Arbetet har varit uppdelat i en fältdel med inventering samt arkivgenomgång. De aktuella arkiv som gått igenom har främst varit länsmuseets topografiska arkiv och Antikvarisk- topografiska arkivet, Riksantikvarieämbetet i Stockholm. Uppgifter har vidare hämtats från aktuell litteratur, däribland hembygds litteratur. De redovisade arkivuppgifterna utgör en sammanfattning av genomgångna arkiv och ska inte ses som en komplett beskrivning av kyrkobyggnadens historia.

Kulturhistorisk bedömning

En kulturhistorisk bedömning är aldrig definitiv utan kontinuerligt föremål för omvärderingar. Bedömningen utgår från såväl den enskilda kyrkobyggnadens värden som kyrkomiljön i sin helhet, men också värden i förhållande till andra kyrkobyggnader i stiftet och övriga landet. Inför varje planerad förändring skall tillstånd inhämtas från länsstyrelsen och varje ärende behandlas där från fall till fall. Den kulturhistoriska bedömningen utgör underlag för beslut om vilka åtgärder som kan vara berättigade till kyrkoantikvarisk ersättning.

Älmeboda kyrka

Kortfattad historik

Sockennamnet Älmeboda nämns första gången i de skriftliga källorna år 1378 som Elmeboda. Det sägs härstamma från en stor alm som växte vid Kyrksjöns strand, och ur vars stam man snidade en stor dopfont då en träkyrka uppfördes på platsen under 1100-talet. Denna revs ett drygt sekel senare till förmån för en liten stenkyrka, med klockstapel.

Stenkyrkan byggdes till 1787, men blev under 1800-talet ändå för trång för den växande församlingen. När beslut väl tagits om nybygge av en större kyrka blev själva läget för densamma upphovet till en långdragen tvist mellan byarna. Till slut enades man år 1870 om att den nya kyrkan inte skulle byggas i närheten av den gamla i Älmeboda, utan i Rävemåla som ansågs vara socknens naturliga mittpunkt. Ritningar uppgjordes av arkitekt Ludvig Hedin, som även ritade den fasta inredningen och orgelfasaden. Det första förslaget visade en korskyrka, vilket dock förkastades av de kommitterade för kyrkobygget varför ett nytt uppgjordes. Kyrkan stod klar 1876 och följde i princip de senare ritningarna. Den invigdes den 20 september 1877.

Exteriör

Älmeboda kyrka är relativt stor som landsortskyrka och uppförd helt i sten. Den består av ett rektangulärt långhus med klocktorn i norr och utbyggd sakristia i söder. Koret är därmed också orienterat åt söder. Kyrkan är uppförd med exteriör i en ovanligt stilfull klassicerande stil.

Tornet är högrest och elegant utformat med dekorativ gesims och dubbla ljudluckor. En tresidig trappa om sex steg i släthuggen granit leder upp till kyrkporten på tornets norra sida. Dörrarna har ett skuret mönster i romboidform och är målade i en mycket mörk grön färg. Deras nederdel är klädd med plåt. Strax över porten sitter ett överfönster i rundbågeform, försett med spröjsar i samma romb-mönster, med rutor i gulfärgat glas. Mellan dem finns ett parti av liggande panel, försett med ett förgyllt kristusmonogram i lågre relief.

På bottenvåningen finns också två större rundbågiga fönster, ett åt öster och ett åt väster, som ger ljus åt vapenhuset.

En bit högre upp sitter ett runt fönster på den östra, norra och västra sidan. Ljudöppningarna är dubbla åt alla fyra väderstreck och består av två höga och smala rundbågiga öppningar strax under gesimsen. Dess luckor är tjärade i svart.

Den putsade gesimsen är kraftigt profilerad och försedd med tandsnittsfris. Den infattar åt vart väderstreck en svartmålad urtavla med förgyllda siffror och visare. Torntaket är mycket högt och spetsigt utformat. Det kröns av ett förgyllt kors på kula.

Långhuset är rektangulärt till formen och kraftigt dimensionerat. Det präglas av symmetri och klassicistiska dekorelement. På var långsida finns på mitten en port i fasadlivet och på var sida om denna tre större rundbågiga fönster. Portarna har frontespis i form av tempelgavel vilken bärs upp av kvaderstensimiterande pilastrar. Innanför dessa omfattas själva porten av en profilerad rundbåge med markerade anfanger. De spegelförsedda dörrarna är rektangulära och målade i mörkgrön färg. Fönstret över dem är rundbågeformat och ansluter i form och storlek till de övriga sidofönstrens utformning och placering. Tre trappsteg i släthuggen granit leder på var sida upp till dörrarna. I överstyckets tympanonfält står på den östra sidan skrivet med förgyllda romerska bokstäver årtalet 1876, MDCCCLXXVI.

Runt långhusets takfot samt i samma höjd över den södra gaveln löper en rikt profilerad och utkragande gesims. I alla fyra hörn har långhuset kraftigt markerade imitationer av hörnkedjor i putsen. På den södra sidans gavelröste finns en markering i putsen efter en tidigare befintlig lunett av större storlek.

Sakristian utgörs av en liten rektangulär utbyggnad på långhusets södra gavel. Den är förhållandevis liten i förhållande till kyrkans proportioner och dess flacka tak når precis upp till gavelns gesims. Sakristian är något smalare än gavelns bredd och mycket symmetrisk till utformningen. Dess yttre hörn åt söder pryds av liknande hörnkedjor som på långhuset. Mitt på dess södra fasad sitter sakristians port i en mycket hög och smal rundbågeformad muröppning. En trappa om fyra steg i släthuggen granit leder upp till den mörkt grönmålade spegeldörren. Över denna sitter en lunett omfattad av samma valv. På var sida om porten sitter ett mindre fönster i låg rundbågeform. Ett motsvarande sitter även på sakristians östra och västra sida. Runt takfoten löper en något mindre gesims än långhusets, dock även denna rikt profilerad.

Samtliga tak är lagda med kopparplåt. Även hängrännor och stuprör är utförda i koppar. Långhusets taknock kröns i söder av ett förgyllt kors, likaså finns ett på var sidoports tak.

Fönstrens ytterbågar är av trä och målade i en ljus grönbeige nyans. De är försedda med rutor i ofärgat glas. Samtliga solbänkar är utförda i släthuggen granit.

Fasaden är genomgående spritputsad och avfärgad i vitt. Gesimser, hörnkedjor och portaler är dock slätputsade. Egentliga fönsteromfattningar saknas.

Den något utkragande sockeln med fasad överkant löper runt hela kyrkobyggnaden och följer fasadens konturer med bland annat utstickande hörnkedjor. Den är utförd i släthuggen granit som ej putsats. Sockeln har sammanlagt 19 ventilationsöppningar, försedda med galler i galvaniserad plåt.

Exteriöra förändringar

Långhusets tak var från början täckt med spån och tornets med plåt. Dessa ersattes med kopparplåt vid en restaurering år 1950 under ledning av Växjöarkitekten Bent Jörgen Jörgensen. Fasadernas puts lagades och avfärgades vit, och fönstren målades om. Kupol, kors och urtavlor förgylldes. Entrén omdanades med ny trappa i granit och nya ekdörrar.

Samma arkitekt återvände 1970, då den yttre putsen renoverades och avfärgades. Tornkorset omförgylldes också. Putsen renoverades och avfärgades även vid en yttre restaurering år 1990.

Vid en omfattande restaurering år 2007 renoverades putsen, framför allt på den västra sidan där delar av gesimsen fallit ned till följd av takläckage och efterföljande frostsprängningar. Takets kopparplåt renoverades även. Hela kyrkan avfärgades i vitt. Fönsterbågarna, som tidigare varit vita, färgades i en ljus grönbeige nyans för bättre kontrastverkan gentemot fasadens vita färg. Samtliga dörrar målades i en mörkt grön nyans som återfunnits i underliggande färglager på de äldre dörrarna.

Interiör

Vapenhuset upplevs som ljust och ganska rymligt, trots att stora inbyggnader gjorts. Det inleds med ett grunt vindfång med dubbla dörrar. I detta sitter en lykta av koppar och gult råglas i taket.

Golvet i vapenhuset är lagt med kvadratiska kalkstensplattor och de putsade väggarna är avfärgade i en svagt gul nyans. Innertakets brädor är målade i ljust grått och där hänger en stjärnformad lykta i kopparplåt och orange råglas.

Direkt till vänster innanför entréporten går en trappa upp till tornrummet. Dess steg är lackade och under dem finns ett mindre förvaringsutrymme. På golvet mot den västra väggen står en gammal kyrkklocka och en järnbeslagen kista.

I den inre delen av vapenhuset har större inbyggnader gjorts på båda sidor, samtidigt som taket sänkts. Åt öster inryms en elcentral och åt väster en toalett. I taket mellan dessa sitter en modern infälld armatur.

Det treskeppiga kyrkorummet ger ett stort och pampigt intryck på besökaren, med sin rymd och sidoskeppens dominerande pelarrader. Det sträcker sig ända från vapenhusets dörr fram till den plana korväggen i söder.

Utrymmet under läktaren är ljust och rymligt tack vare att inbyggnader gjorts i vapenhuset istället. Bänkarna är dock borttagna och på den östra sidan är en mindre andaktslokal anordnad med lösa stolar, altarbord i trä samt en modern dopfunt i släthuggen granit. På väggarna sitter här fyra stora mässingslampetter för rörljus och en psalmnummertavla i grått och guld.

Takbrädorna är målade i ljust beige med synliga indelade bjälkar i ljust grönbågrått. Här hänger fyra mindre mässingskronor samt på pelarna två små smidesljusstakar. Läktaren bärs upp av åtta pelare samt fyra halvpelare. Dessa är ljust gråa med grönt kapital med förgyllda lister.

Kyrkorummet är treskeppigt och rektangulärt till formen. Golvet i kyrkorummet består av lackade brädor. Mittskeppets bräddtak är tunnvalvt med en tredelad gördellist i anslutning till varje pelarpar. Det är målat i en kulör som ansluter till de putsade väggarnas svagt gula nyans. Från taket hänger två mässingskronor över mittgången.

Pelarna som avdelar skeppen är totalt tolv till antalet, plus två halvpelare mot den bakre väggen och två dito mot korväggen. De är enkelt utformade med fasade hörn. Färgen är ljust grå, med grön bemålning och förgyllda lister vid kapitälerna. Gesimsen mellan dem och nederdelen av mittskeppets takvalv utgör ett högt och rikt profilerat entablement i blågrå färgsättning med målade festonger i ljusgrått.

Sidoskeppens tak är plan men indelade i kassettering av den höga takgesimsen och dess vid varje pelare tvärgående balkverk. Det senare har samma blågrå färgsättning som mittskeppets, och de plana takbrädorna samma ljusgula färg som mittvalvets.

Innerväggarna är slätputsade och avfärgade i en varm och svagt gul ton. Fyra moderna lampetter i mässing och råglas sitter på sidoväggarna, samt två psalmnummertavlor i svart och guld. Över bänkarna hänger tre ljuskronor i mässing i vart sidoskepp. Under läktaren sitter Series pastorum på den västra väggen.

De fasta bänkarna är uppdelade i fyra kvarter runt mittgång och tvärgångar. De är öppna åt båda håll och har en relativt rak och enkel utformning med rundade gavlestycken. Färgen är blågrön med blå fält och förgylld kantlist på gavlarna. Dynorna är färgade i gröngult.

Tvärgångarna är breda och rymliga och i den västra står en ljusbärare i svart smidesjärn. Sidoingångarnas innerdörrar är målade i samma blågröna färg som bänkarna. Vindfången saknar överljus.

Vid det främre östra kvarteret står predikstolen på en kannelerad kolonn, i anslutning till en av sidoskeppets pelare. Den är utförd i typisk blandstil från 1800-talets andra hälft och målad i beige och ljus olivgrönt, med rikliga förgyllningar. Ljudtaket har samma utformning och färgsättning som korgen, medan trappan är målad i ljus grått med lackade steg.

Koret ligger ett trappsteg över kyrkorummet och har även det golv bestående av lackade brädor. En ramp leder upp dit i den västra sidogången. Koret upplevs som mycket stort och rymligt, samt ljus. Tak och sidoväggar följer kyrkorummets utformning. Den stora och färgrika altartavlan, föreställande den sista nattvarden, utgör hela kyrkans blickfång. Den omges av mycket kraftiga pilastrar i brunt, med dekormåleri i guld på djupblå botten. Entablementet är även det målat i brunt och blått, och bärs upp av förgyllda kapital med skurna växtornament. Över detta hänger på korväggen ett medeltida triumfkrucifix. Altaret är placerat mot korväggen och omges av en mycket vid femsidig altarring. Denna har ett genombrutet räcke med mönster i nygotisk stil och är målad i två beige nyanser med viss förgyllning. Dess karm och sockel är gråmålade och knäfallet klätt med ett gröngult tyg. På var sida om altartavlan finns en grönbå dör till sakristian och utanför dessa, två förgyllda psalmnummertavlor. Mot var sidovägg står också korbänkarna om en rad vardera, i samma målning som övriga bänkar. På sidoväggarna sitter två moderna mässingslampetter och i taket över koret hänger tre mässingskronor. I koret står även ett gråmålat ståndur, en dopfunt i trä, två pianon samt en liten kororgel. På pelarna i koret sitter sex smidesljusstakar.

Sakristians utbyggnad är delad i två rum med en hall mellan dem. Brädtaken är målade i beige och de putsade väggarna är avfärgade i en ljus gul nyans. Golven är lagda med fernissade brädor.

Det östra rummet utgör själva sakristian. Den är ljus tack vare de två fönstren. Åt norr finns en fast skåpinredning i grönbå färger, samt i söder ett kvartsrunt skåp. En enkel altarplats är anordnad vid den västra väggen. I taket hänger en krona av mässing och kristall.

Det västra rummet har en fast skåpinredning åt norr, söder och öster, målad i kimrök och gråblått. Den inrymmer delvis städutrymme. I rummet förvaras en del äldre inventarier från gamla kyrkan.

Hallen mellan rummen har ett tak av ljus laserade brädor med två infällda armaturer. Mot norr finns en liten toalett och åt söder finns sakristians entrédörr.

Läktarbarriärens färgsättning och formspråk följer predikstolens. Den är rak i sidoskeppen och kraftigt utsvängd i mittskeppet. Även barriären har rika förgyllningar.

Utrymmet på läktaren är generöst på sidorna men lågt i tak. Mittersta delen upptas nästan helt av orgelhuset.

Golvet är lagt i fem etager och klätt med en gråblå spräcklig heltäckningsmatta. På var sida finns tre bänkrader kvar av något enklare modell än de övriga bänkarna. Orgelhuset är målat i beige med fasad i ljus olivgrönt, beige och guld. Stilen är nyrenässans med rika förgyllningar. Spelbordet är vänt mot församlingen.

Tornrummet är mycket ljus tack vare portens lunett och sidofönstrens överdelar. Golvet är lagt med grön heltäckningsmatta och takets brädor målade i ljusgrått. Väggarnas puts är avfärgade i ljusgult.

Mot söder går en halvtrappa upp till läktaren och bredvid denna är en toalett inbyggd på den västra sidan bakom en ljus laserad brädvägg. I det nordöstra hörnet går en trappa vidare upp

till tornvinden. Snickerierna går i grått. I taket hänger en stjärnformad lykta i kopparplåt och orangefärgat råglas.

Tornvinden är också mycket ljus, tack vare de tre runda fönstren i samma höjd. Golvet är lagt med fernissade brädor och taket består av ljust laserade brädor. Väggarnas puts är svagt gråvit. Här förvaras diverse inventarier. På den södra väggen går en trappstege upp till långhusets vindsdörr. Mot den västra och norra väggen går en delvis brädinklädd trappa upp till klocktornet. Där hänger kyrkans tre klockor.

Interiöra förändringar

Kyrkan stod klar 1876, men fick först 1881 orgel av Carl August Johansson, Hovmantorp, samt 1892 altartavla av Ludvig Frid. Den senare ersatte ett vitmålat kors på altaret.

1929 genomfördes en interiör restaurering efter ritningar av arkitekt Göran Pauli, men under ledning av arkitekt Paul Boberg, Växjö. En ny värmeanläggning installerades och kyrkan försågs med ny trossbotten samt isolering av innertaket. Innanfönster sattes in och vindfång anordnades med dubbla dörrar vid entrén. Det runda fönstret över altaret murades igen, altartavlans omfattning målades och triumfkrucifixet placerades över altaret. Två bänkrader i koret togs bort och kyrkorummet målades och försågs med dekormålning.

Vid restaureringen 1970 under ledning av arkitekt Bent Jörgen Jørgensen, Växjö, avfärgades innerväggarna i en ljusgul nyans. Toalett och elcentral anordnades i vapenhuset och fler vindfång med dubbeldörrar anordnades. Kyrkorummet omdanades kraftigt då tio bänkrader togs bort och de kvarvarande kortades och försågs med klädsel i gulbrunt tyg. Ett nytt altare anordnades och den ursprungliga målningen kring altartavlan togs fram. Pelare och bänkar målades i ljusgrå och blågrå ton med guldrand och på läktaren togs flera bänkar bort. Altartavlan och krucifixet restaurerades och i kyrkorummet sattes fyra nya mässingskronor upp, samt åtta nya lampetter ritade av arkitekten. En ny radioanläggning installerades även.

1981 anordnades en mindre gudstjänstplats under läktarens östra sida, dit ett flyttbart altare av Arne Tuvhag införskaffades.

1999 skedde en interiör restaurering då golven slipades. Interiören rengjordes och bättringsmålades också.

Viktigare inventarier

Ett medeltida triumfkrucifix från den gamla kyrkan har placerats över altartavlan.

Kyrkogården

Kyrkogården ligger mitt i byn, vid den genomkorsande landsvägen. Den omges av en vallmur bestående av kallmurade naturstenar med huggen utsida. Längs dennas insida löper en delvis gles krans av äldre högväxta lövträd. På kyrkogården finns inga rygghäckar, men ett fåtal gravar med omgivande låg buxbomshäck.

Till största delen är kyrkogården gräsbevuxen med ett fåtal smala grusgångar på den östra sidan. Närmast kyrkan går en bred asfalterad gång som i norr bildar en avsmalnande plan framför tornets entré. Här går också en gång av ölandssten västerut till ett litet vitputsat bårhus i enkel klassicerande stil, i kyrkogårdens nordvästra hörn.

Åt väster är kyrkogården senare utvidgad i sin fulla bredd. Denna del omgärdas delvis av stödmur i norr, samt av häckar. Rygghäckar förekommer inte heller här.

Kulturhistorisk karaktärisering och bedömning

Älmeboda kyrka är en förhållandevis stor landsortskyrka och en stilfullt utformad sådan. Den uppfördes under det sena 1800-talet men har i exteriören sin utseendemässiga utgångspunkt i klassicismens rena linjer och enkla symmetri. Fasaden bär på många stilelement som går tillbaka till den klassicistiska arkitekturen, såsom tempelgavelns tydliga form vid sidoportarna och vid långhusets södra gavel. Att kyrkan är byggd under den tid då blandstilarnas hade sitt starkaste inflytande märks i exteriören främst på tornets formgivning, med sin höga tornspira utan lanternin samt den kraftigt dekorerade gesimsen och dess omfattande av urtavlor. Med sin senaste yttre restaurering år 2007 har kyrkan fått en mycket tilltalande exteriör med fasaden avfärgad i rent vitt. Fönsterbågarnas nya färg kontrasterar fint mot denna, även om de utan vidare kunnat vara ännu mörkare i färgen. Denna tydliga kontrastverkan mellan puts och trä är just ett av den klassicistiska arkitekturens kännetecken. Likaså har dörrarna färgsatts i mörkt grön enligt ett äldre färglager på de ursprungliga ytterdörrarna, vilket blivit mycket lyckat.

Interiören präglas av 1970 års omdanande restaurering då bänkarna glesades ut och inredningen färgsattes i blågrått och grönt. Till viss del bidrar även 1920-talet stiliserade dekorationsmåleri vid gesimsen till karaktären, och dess något svala intryck. Förutom de åtgärder som vidtagits får kyrkorummet betecknas som välbevarat med sin fina bänkinredning och pampiga pelarrader. Intrycket blir ändå storslaget och knyter mer än exteriören an till 1800-talets andra hälft och dess historiserande stilinfluenser.

Den ursprungliga färgsättningen av interiören är inte känd, men bör om den följt interiörens utformning varit annorlunda. Vid den tid då kyrkan uppfördes var mörka och något varmare färger än de ifrågavarande populära. Bänkarna var troligen målade i ekimitation och den övriga inredningen i färger som brunt, beige, ockra och guld. Den nuvarande färgsättningen fungerar bra men ger ett något kyligt intryck, så vid en framtida restaurering vore ett byte till varmare nyanser inte främmande för interiören. Det är dock av stor vikt att bevara den kulturhistoriskt intressanta dekormålningen på altartavlans omfattning samt även måleriet på gesimsen.

Överlag är Älmeboda kyrka en mycket välbevarad kyrka med vacker exteriör och intressant interiör. Det är positivt att de ursprungliga bänkarna bevarats och att inga inbyggnader gjorts under läktarna.

Händelseregister

- 1842 - Byggandet av en ny kyrka initieras i kyrkostämman
- 1866 - Ritningar av Ludvig Hedin
- 1870 - Byggplatsen i Rävemåla utses och uppförandet startar
- 1877 - Kyrkan invigs den 20 september av biskop Hultman
- 1881 - Orgel av Carl August Johansson, Hovmantorp
- 1892 - Altartavla av Ludvig Frid ersätter ett vitmålat kors

- 1921 - Storklockan spricker
- 1924 - Kyrkoruinen i Älmeboda konserveras
- 1929 - Interiör restaurering efter ritningar av arkitekt Göran Pauli, men under ledning av arkitekt Paul Boberg, Växjö
- Ny värmeanläggning installeras
  - Innertaket isoleras
  - Ny trossbotten
  - Innanfönster sätts in
  - Vindfång anordnas med dubbla dörrar
  - Kyrkorummet målas och dekormålas
  - Altartavlans omramning förses med ny målning
  - Det runda fönstret över altaret muras igen
  - Triumfkrucifixet placeras över altaret
  - Två bänkrader i koret tas bort
- 1933 - Orgelverket ombyggs av A. Mårtensson, Lund
- 1937 - En ny klockstapel uppförs vid kyrkoruinen
- 1942 - Prästgård, ritad av arkitekt Adolf Wiman i Växjö, byggs intill kyrkan
- 1945 - Klockstapeln vid kyrkoruinen kläs in helt med spån
- 1950 - Yttre restaurering under ledning av arkitekt Bent Jörgen Jörgensen, Växjö
- Takens ekspån ersätts av kopparplåt
  - Kupol, kors och urtavlor förgylls
  - Fasadernas puts lagas och avfärgas
  - Fönstren målas om
  - Ny granittrappa vid huvudingången
  - Nya ekdörrar vid entrén
  - Kalkstensgolv läggs i vapenhuset
- 1954 - Bårhus uppförs på kyrkogården, ritat av arkitekt E G Erlandsson, Växjö
- 1965 - Kyrkogården utvidgas västerut
- 1970 - Restaurering under ledning av arkitekt Bent Jörgen Jörgensen, Växjö
- Den yttre putsen renoveras och avfärgas
  - Tornkorset omförgylls
  - Innerväggarna avfärgas i en ljusgul nyans
  - Toalett och elcentral ordnas i vapenhuset
  - Vindfång med dubbeldörrar anordnas
  - Nytt altare
  - Tio bänkrader tas bort
  - Bänkarna kortas och förses med gulbrun klädsel
  - Pelare och bänkar målas i ljusgrå och blågrå ton med guldrand
  - Den ursprungliga målningen kring altartavlan tas fram
  - Fyra nya mässingskronor
  - Åtta nya lampetter ritade av Bent Jörgen Jörgensen
  - Flera av läktarens bänkar tas bort
  - Altartavla och krucifix restaureras av konservator Sven Wahlgren, Jönköping
  - Ny radioanläggning
- 1981 - Flyttbart altare av Arne Tuvhag
- 1990 - Yttre restaurering
- Putsfasader lagas och avfärgas
- 1992 - Orgelverk av Åkerman och Lund
- 1999 - Interiör restaurering
- Golven slipas

- Interiören rengörs och bättringsmålades
- 2007 - Yttre restaurering
  - Fasadernas puts lagas och avfärgas
  - Fönsterbågarna målas i en grönbeige nyans
  - Dörrarna målas i mörk grön umbra
  - Koppartaket lagas

Källförteckning

Följande arkiv och litteratur har nyttjats i samband med vårdplansarbetet:

Antikvarisk- topografiska arkivet, Riksantikvarieämbetet i Stockholm.
Handlingar från Kungl. Byggnadsstyrelsen är inkluderade.

Klipparkivet vid Smålands museum: Älmeboda kyrka

Topografiska arkivet vid Smålands museum: Tingsryds kommun, Byggärenden, Älmeboda kyrka

Vassi Heidi, red, *Kyrkobyggnader i Kronobergs län*, 1998